

Izhaja vsak torek in soboto v tednu ob 11. uri popoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo. Ako pada na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobačarnah Schwarz v Solskih ulicah, in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Večerno izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računijo po petih vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računajo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič).

V prepiru torej naj išče naš narod svojo srečo, svoj obstanek!

I.

Največji slovanski greh je nesloga.

Zgodovina uči, da je nesloga Slovanom prouzročila največ gorja in jim nakopala naposled tujcev jarem. Kadar so Slovani nastopali nasproti tujcu složno, z združenimi močmi, bili so vsikdar zmagovalci, kakor hitro pa je prišlo med nje nesoglasje, tedaj jih je premotil tujec in porazil, pa bodisi v krvavem ali nekrvavem boju. To uči zgodovina in izkušnja tega čutimo Slovani i danes.

Kaj pa je bila posledica krvavega spora mej sinovi kralja Svatopluka? Tujcev jarem! In kaj je posledica slovanske nesločnosti i današnjih dne? Ali ne to, da je po večini zavožena slovanska politika ter da Slovani nikakor ne moremo doseči svojega visokega smotra, po katerem hrepenimo, kakor Tantal po lepem sočnatem sadu? Nesloga je zakrivila to in nesloga je največji slovanski greh. Dočim pa izprevidi vsak pameten človek, da je nesloga nesreča Slovanov, da bi se te nesreče morali ogibati kakor kuge in smatrati vsakogar, ki seje razdor in zagovarja neslogo med Slovani, za nevarnega narodnega izdajalca, — pa pride »Soča« s člankom, ki ne samo zagovarja neslogo med Slovani, marveč ki na splošno piše tako, kakor da je bil pisec istega članka najet od najhujšega sovražnika našega naroda in za to plačan. To izdajsko pero piše: »Sloga na Slovenskem je mrtva luža, . . . v objemajih z našim duhovnikom zadahne vse, kar je duhovitosti v našem narodu, zadahne vsak napredek . . . sloga mej slovenskimi rojaki pomeni zvezo s tisočletnim sovražnikom vsakega napredovanja narodov, zveza je to z molohom, ki le požira gmotna blaga narodov, ki je nenasitljiv, ki vzame od največje reve zadnji vinar, zadnjo kokoš in ki se satanično smeje, ako vidi pred sabo stati

ubogega ratarja s klobukom pod pazduho . . . Duševno je treba naš narod rebelirati. Gospodarsko hodi isti na nič. Naposled pa piše: »Ne daj se zaklati kakor tele, ne bodi zadovoljen s krompirjem brez zabele, ne zadovolji se s slamo v postelji, ki je polna stenice, ne glej ravnodušno svoje še iz tlakovskih časov stoječe uboge bajte itd. itd. To naj pride v maso našega naroda! — Tisočletna sloga kaj je prida pripravila Slovincem? Izseljenci v Ameriki nam dajo odgovor« itd. itd.

Ko si prečital te stvari do konca, si se nehote vprašal: koliko so temu piscu plačali židje, da je skrpucal te neumnosti in koliko so dali lastniku »Soče« da jih je objavil? Kajti skrpucalo je popolnoma iste vrste, kakoršna prinašajo izvestna nemška židovsko-socialistična glasila.

Ali ne zato, ker je to nezmisel skrpucal po kakem nemškem socialističnem revolverlistu kak razdrapani mokrač, marveč ker je to surovost prinesla »Soča«, katere lastnik in njegov vredni pobratim soglašata s takimi nazori, nevarnimi družbi in državi, radi tega se hočemo pobaviti s tem člankom, ki nosi nepravilno naslov »Liberalizem«.

»Soča« se je tu, kakor po navadi, postavila na stališče, da sloga našemu narodu škoduje ter da je naše ljudstvo treba »duševno rebelirati«.

Tako torej!

Obrnimo to na naše goriške razmere. Dokler ni nastopil med nami poglavitni zdražbar in jel hujskati stan na stan, osebo na osebo, tako dolgo je vladala v deželi zadovoljnost in z združenimi močmi vseh slojev se je delalo za napredek z lepimi uspehi. Nikomur ni prišlo na um dvigati se čez druge in postavljati svojo peto na tilnik naroda. Ali kaka žalostna sprememba, ko je prišel od samega vraga poslani človek, ki je hotel postaviti na glavo vse, kar so drugi storili, ne ba bi ustvaril kaj boljšega, — ne! marveč da bi si prilastil zasluge drugih in se svetil z njimi, kakor da so

njegovo delo. In s čem je hotel to doseči? S tem da je jel razdvajati ljudstvo, da je jel ljudstvu dokazovati, da belo je črno, da dvakrat dve je pet in da Soča ne teče v morje, marveč nazaj proti Solkanu. Oni pa, ki so pobijali in še pobijajo njegove blazne nauke, proti njim je treba ljudstvo »duševno rebelirati«.

Kaj pa je to: »duševno« rebelirati?

Ali se koga rebeluje telesno? Pač se rebeluje koga le »duševno«, a duševnemu rebelijonu sledi telesni in rebeli vseh časov so bili ob enem tudi razbojniki, ki so pobijali, požigali in pustošili. Ali hoče »Soča« da pride med goriškimi Slovenci do pobijanja, požiganja in pustošenja? Ako to hoče, tedaj njen lastnik in njegov pobratim iz vse duše sovražita naše ljudstvo in se nahajata v službi onih nam sovražnih faktorjev druge vere in narodnosti, ki si hočejo do naše posesti narediti pot s pobijanjem, požiganjem in pustošenjem. Kaj pa je pobratimoma storilo žalega naše ljudstvo, da bi hotela provzročiti med njim pobijanje, požiganje in pustošenje? Seveda, ako se spomnimo gesla njiju kliče: »naj pa vse hudič vzame, ako naša ne velja« se nam zdi verjetno, da želita med goriškimi Slovenci krvavih teles in požganih ter opustošenih domov. Lepa voditelja naroda to! In sadovi, kakoršne rodi že danes nauk »napredne« tu in tam, nam kažejo razločno cilj njiju namenov. In v takem položaju naroda vidi »Soča« napredek! Tedaj bi morali vprašati: ali je vojna napredek? Ali ne uniči vojna v nekaterih urah sto let napredka? Ali ni za vsako vojno največja beda in gorje, ali ne ugonobi moralno orožje v vojni največjih veleumov, ali ne poruši surova roka vojnih trinogov nalepša dela veleumov in koliko časa traja, da pride vsaj deloma prebivalstvo bojujočih se držav v prejšnji tir napredka? Stoletij je treba, da se to zgodi. In vojna je vendar pojav največje nesloge. Pa ni treba jemati za vzgled nesloge morilno bojišče, zadostuje nam jedna sama družina. Kako je v hiši, kjer vlada nesloga, prepir? Vse nazaduje,

vse se podira, žar sovraštva pokonča sadove najlepšega truda. Vzemimo rodobino, v kateri se nahaja le eden zloben zdražbar: vsa družina je nesrečna in trpi pod težo zdražbarjevega delovanja, hira in razpada. In kakor je v družini, tako je v narodu. Nikdar pa še nismo čuli, da bi bil kdo sejal razdor z namenom, da bi svojemu bližnjemu s tem koristil, marveč kdor seje neslogo in zdražbo, sejo jo, ker je po naravi zloben človek in ustvarjen za zdražbo in k večjemu hujška, da bi se v neslogi drugih okoristil sam.

Pa vprašamo »Sočo«, ki piše da v objemu našega ljudstva z našim duhovnikom (t. j. z duhovščino) sploh, ne s posameznikom, kakor ona to včasih poudarja) zadahne vse, vsak napredek narodov: — zakaj pa je dr. Tuma javno klical na pomoč duhovščino ter izjavljal, da brez duhovščine ni mogoče napredovati? Ako torej vaš prvi generaljedenkrat tako govori, drugikrat pa pišete, da v objemu z duhovščino zadahne vsak napredek, — potem ste pa pravcate šleve in tepci, nikar pa se ne šulite za narodne voditelje!

Pa pogledimo v Istro! Kdo je ondi očuval narod pred tujimi napadi in renegatstvom drugi nego naš duhovnik? Kdo je omogočil, da je isterski Slovan še ostal Slovan ter da se danes ali jutri povzpne na višjo stopinjo kulture in napredka? Kdo drugi nego sloga med ljudstvom in duhovščino, — ona sloga, katero želite vi, zlo dejski hujškači, razdreti in narod rebelirati, da se pobija in mori, da požiga in pustoši, mesto da bi živel mirno kulturi in napredku. In ako zagovarjate neslogo in prepir, — pojdite, svetujte tržaški »Edinosti«, naj spremeni svoj naslov, svetujte jej, naj ne dela mej tržaškimi Slovenci več v znamenju sloge, edinosti, marveč v znamenju sovraštva in prepira. Kajti po vašem nazoru bodo tržaški Slovenci še le tedaj kaj dosegli, ko se začno trgati in klati med seboj — v zabavo italijanski in nemški irredenti.

LISTEK.

Zgodovina tolminske šole.

(Dalje.)

Sredi meseca maja 1877. je bilo. Na vse zgodaj, ko se je komaj belil dan in je jutri budnik Trček (u. 7. dec. 1890) še sladko spal, bil je marsikateri tržan že po koncu in so se bili skobalili še svojih ležišč celó taki, katere je po navadi solnce budilo. Okoli 8. ure je bil ves trg na nogah. Čemu pa? Seja pomnoženega okraj. šolskega sveta je imela tisti dan zatrdno določiti zidališče novemu šolskemu poslopju. Deveta je odbila. Šolski svetovalci prihajajo od raznih strani. Le po dva in dva hodita vkup. Po hoji se jim pozna, da jih čaka trudno delo. Zamišljeno, pa mogočno koraka proti sednici Mihael Cazafura. Prav sam je, črno oblečen, s težko zlato urno verižico okoli vratu. Lepó ga je gledati. Drugo pot je ubral Izidor Pagliaruzzi. On ni sam, v živem pogovoru je s tovarišem enake čudi in misli. Pred vrati sejne dvorane se pozdravijo in na predsednikov poziv vstopijo. Seja se začne. K besedi se oglasita najprej zastopnika omenjenih dveh strank. Cazafura prične: »Menim, da ni treba mnogo besedi. Stranka, katero jaz zastopam, je zagotovila blizu 7000 gld. prispevka za zgradbo na Kozarščih. Šolski zalog bo vsled tega le za kakih 12.000 gld. obremenjen«. Pagliaruzzi mu ugovarja: »Jaz pa mislim, da nismo še pri kraji. To zadevo je treba na vse strani dobro premisliti. Zato smo tudi tu. Da bi pa tisočake, in ko bi jih bilo le 12, v »grapo«¹⁾ zazidali, v to nisem

privolil in ne privolim, dokler bom imel tu kaj govoriti«. Beseda »grapa«, da bi je ne bil nikdar izustil! je bila olje na ogenj. Cazafura skoči po koncu in vdari ob mizo. Nastal je hud besedni prepir. Kar sta si drug drugemu zdela, naj bo pozabljeno.

Predsednik (zadnji upokojeni²⁾ c. kr. dvorni svetovalec Aleksander pl. Schemerl) je bil v kleščah, znal si je pa pomagati. Utolačil je s svojim taktim vedenjem, kolikor je mogel, obadva. Prišlo je do glasovanja. Predlog, naj se zida na Penzinovi »Guni« je obveljal z večino glasov. Cazafura je vzel nató klobuk ter šel iz sednice, ne da bi se bil poslovil.

Drugi dan po seji so začeli prirejati zidališče. Zidanje je vodil po Claricini-evem, pa nekoliko predelanem načrtu Anton Cirant³⁾, zidarski mojster iz Čedad. Lépo in zdravo poslopje je bilo 3. oktobra 1881 slovesno blagoslovljeno in svojemu namenu izročeno. Popis tega šolskega praznika glej v »Soči« tečaj XI., št. 41. Tu omenim le toliko: Dne 3. oktobra ob 8½ je bila v farni cerkvi slovesna maša, katere se je udeležila šolska mladina z učiteljskim osebjem in c. kr. okr. šolskim nadzornikom. Po maši sem šolsko poslopje po rimskem obredniku slovesno blagoslovil. Psalme so peli domači pevci pod vodstvom Daniela Fajgelj. Po slovesnosti smo pogostili šolsko mladino s kolači.

¹⁾ Meseca avgusta 1900 stalno upokojen in med plemenitnike povzdignjen,

²⁾ Antonio Cirant (roj. 1836) ima zasluge za Tolmin. Kámati most čez Tolminsko je njegovo delo. Prezidal je tudi nekaj hiš v trgu, med drugimi Ipavčevo (Belinovo) in dr. Premiersteinovo.

Od poslopja pojdimo k učiteljskemu osebju. Najpoprej si ogledimo vodstvo nove šole.

Voditelji.

Šolo je vodil od 1869.—1879. leta

I. Peter Kogoj. L. 1879. je bil na svojo prošnjo zatrdno upokojen. Meseca septembra 1880. l. se je preselil z družino v Gorico, pa se ni mogel privaditi mestu. Brez dela se je po ulicah dolgočasil. Dne 1. novembra 1886 mu je boleha soproga oči za vselej zatislila. Pobral je, kar je imel in odšel. Nastanil se je v Volčah, kjer je pa žalostne smrti umrl. Palec na desni roki ga je bolel in se mu ni hotel ozdraviti. Imel je okorno roko. Na Sveti večer l. 1889. okoli 9. ure je legel in pri luči bral. Ko jo je hotel vpihniti, dotaknil se je nerodno lampe in zlil goreče olje po postelji. Opeknel se je hudo in, z Bogom spravljen, na sv. Štefana dan z opeklinami umrl.

Imel je lep pogreb. Skazali so mu zadnjo čast njegovi stanovski tovariši od blizu in daleč, predsednik c. kr. okraj. šolskega sveta grof Marenzi⁴⁾ in Volčani v obilnem številu. Tudi mnogo Tolmincev je šlo za pogrebom. Istega dne je bil pogreben tudi volčanski učitelj Anton Fajgelj, ki je le majhno pred Kogojem, od mrtuda zadet, preminil. V eni in isti vasi dva učitelja h krati na parah. Pač zelo redek slučaj.

(Dalje pride).

⁴⁾ Iz prastare lombardske rodovine, kateri je cesar že leta 1024. grofovstvo podelil. — Pišejo se za markize della Val Oliola in grofe di Tagliano e Telgate.

¹⁾ Kozaršče so v nižini, od tod — »grapa«.

Skraina nedoslednost Gabrščka in njegove „Soče“.

Pred desetimi leti se je tepel And. Gabršček za „farje“, zdaj pa razsaja proti njim. Leta 1891. je pisal: „Tonklijevim agitatorjem po deželi je glavno agitacijsko orožje: proč s farji! Tonklijev pisar je napadel našega urednika (Gabrščka) v nedeljo na tolminskem trgu v pričo 6 mož s surovimi besedami: „Kaj far! Far je far! Far naj ostane v spovednici, na prižnici in pred oltarjem, v politiko pa naj se ne meša!“ In proti takemu nesramnemu blatenju Tonklijevga plačanca moral se je naš urednik očitno postaviti po robu ter braniti duhovsko čast in pravico. In to geslo je vrženo od Tonklijevih pomagačev povsod po deželi, kjer je kako nasprotje med duhovniki in župani in drugim ljudstvom. Pohujšanje v celi deželi je tako veliko, da v bodoče bo težko več zmagati s kandidatom, ki nosi „črno suknjo“.

Tako je delal in pisal Gabršček pred leti! Zdaj pa je „Proč s farji!“ bojni klic Gabrščkov in njegove „Soče“! V „Soči“ in na raznih shodih ponavlja on in njegov pobratim v raznih variacijah besede: Proč s farji! Far naj ostane v spovednicah. In glejte čudno naključje! Na istem mestu, pred krčmo g. Kranjca v Tolminu, kjer se je moral Gabršček l. 1891. postaviti „proti takemu nesramnemu blatenju ter braniti duhovsko čast in pravico“, so vpili „Sočini“ privrženci letos dan državnozbornske volitve: Proč s farji! Živio Oskar! Živio Ricmanje!

Ali si je mogoče misliti večje nedoslednosti!

* * *

Pred leti je imenovala „Soča“ socialne demokrate divjake, brezverce in brezdomovince ter je v svoji „sveti“ jezici pisala: „Delavski prijatelj“ nam podtika socialno demokracijo, kakor da bi mi delali za njo. Mi protestujemo proti takemu podtikanju nazorov našemu listu, kakoršnih nima“. Še l. 1899. je ovajala učitelje in jim očitala socialno demokracijo kot glavni greh. Zdaj pa čujte in strmite! V zadnji številki 13. t. m. piše ista „Soča“: „Ako bi bila pri nas na Slovenskem doma tla za razvoj socialne demokracije, bi bila leta največji blagoslov za nas“. To je že strašno! Pred 3 leti so bili socialni demokratje po nazorih Gabrščkove „Soče“ „brezverci, brezdomovinci“, danes pa imenuje ista „Soča“ so-

Slavec, sraka in šoja.

V obleko slavec je odet
Tako, ko skromni kapucin
In skromni frančiškan:
Erjavo!

Obleki se ne čudi svet,
A vsak mu poje slavo —
Saj pevec on je pač edin!
Ko čujem glas njegov krasán,
Poslušam rad ga noč in dan, —
A šoja?

Krasí jo pestra boja,
In sraka tudi grd ni tič,
Na perji grajati ni nič —
Lep perja diči ju okras;
A čujmo njiju pevski glas:
Kako se šoja dere,

In sraka
Kakó ta kraka!
Bojim se, da pobere,
Ko zdaj na pol sem gluh
Popolnoma mi sluh. — — —
Res lepa ni obleka moja,
Ne kot jo nosi sraka, šoja;
A še moj glas
Zveni v deveto vas.

„Du bist unter den Dichtern
Wie ein — ? — unter den Gsichtern“ *)
Drugače mnog kdo drugi sodi,
Ki um se mu ne blodi . . .

Obleka Vaju pa je slava,
Menda oskubla sta si pava?
Kakó vsak sam se občudava,
V zrcálu ogledava!
Lep perja je okras;
A čujmo glas,
Ki sem od Soče dere —
Oh mizerere!

Če ta od Vaju mi do uh
Prodira in pobira sluh,
O Vama ta je sodba moja,
Da eden sraka, drug je šoja — —

*) „Soča“ meni. —

cijalno demokracijo največji blagoslov za nas Slovence!

Zidajte, zidajte hitro novo norišnico, da spravimo v njo vsaj najnevarnejše norce!

* * *

Gabršček je zahajal še pred osmimi leti k tedanjemu goriškemu knezonadškofu ter ga opetovano prosil, naj bi ga blagohotno opozoril, ako bi „Soča“ ali „Primorec“ storila kaj takega, kar bi bilo v verskem obziru opomina vredno. Ob papeževi petdesetletnici se je Gabršček knezonadškofu poklonil ter mu izročil s posebnim spremljevalnim pismom po eden iztis slavnostne izdaje „Soče“ in „Primorca“. Poprosil je škofa, naj bi naznanil na pristojnem mestu ta znak udanosti in zvestobe do sv. Očeta. Ko si je Gabršček l. 1896. najel prvega urednika-slavnjača, priporočil ga je svojim naročnikom s priporočilnim pismom kanonika dr. Jegliča, sedanjega ljubljanskega škofa — In dandanes? Dandanes objavlja A. Gabršček v „Soči“ umazane „Tutti frutti“! Dandanes napada njegov list ves duhovski stan z besedami: „Duhovščina izsešava od pamtivekov ubozega kmeta od rojstva do smrti; duhovščina se bori le navidezno za ohranitev vere in narodnosti, njej gre le za „biro“ in nadvladje v narodu“. „Soča“ od zadnjega toraka pa v svoji blaznosti kar zahteva, da mora slovenski kmet rešpekt zgubiti pred duhovščino, kakor ga je že zgubil pred grajsko gospodo!

* * *

V volilnih borbah prejšnjih let so rabili nasprotni agitatorji kot strašilo duhovsko suknjo ter trdili, da ne bo imel Gregorčič, ker je duhoven, na Dunaju nikakega upliva. Takrat je pobijala „Soča“ z vso vneto take nazore ter je pisala: „Gregorčič je duhoven, pravijo, in takih tam gori ne gledajo radi in si za to ne morejo pridobiti tistega upliva, ki je potreben, ako hoče poslanec kaj doseči za svoje volilce. A tako?! Kaj pa pokojni Greuter, čegar beseda je tam veljala več nego 100 drugih, ni bil duhoven? Da, ko bi Greuter še živel, gotovo bi se zgrozil nad takim sleparskim beganjem volilcev ter bi agitatorjem z vsem studom zalučal v obraz svoj znani medmet!“ — Kdo je pa pri zadnjih volitvah tako „sleparsko begal volilce“? Bila je ista Gabrščkova „Soča“, ki je 27. decembra pr. l. pred volitvijo v V. kuriji tako-le pisala: „V državnem zboru in na Dunaju v obče duhovnik nima današnji dan nikakega ugleda; zato nikakor ne more dobro zastopati želje in zahteve svojih volilcev“. To je taka nedoslednost, da bi že sama na sebi zaslužila Greuterjev znani „Pfui“!

* * *

Denunciacije so bile tudi pred leti sredstvo, katerega se je posluževala politična strast. A kako je tedaj obsojala Gabrščkova „Soča“ tako počenjanje! Ko je pred leti neki list napadel prof. B., pisala je „Soča“: „Gospodje dobro vedó, kaj znači v Gorici spravljati uradnika v zvezo s političnimi homatijami. Treba ga je uničiti, treba je iskati vse možne prilike, da se z lažjo plane po njem, kar utegne pomagati, da prof. B. izgine s poti, kjer ga ne marajo videti.“ — Kar je Soča takrat grajala, to vpirarja zdaj ona sama. Ista „Soča“ je pisala po razkolu l. 1899. o istem profesorju tako-le: „C. kr. prof. na goriški realki g. Ivan Berbuč. Ta mož je stal letos nekako na čelu vse agitacije proti dr. Tumi — in pri političnem hujskalu „Gorica“ je glavni inspirator, duša tega rovarstva in mesarjenja“.

Rihemberškega župnika, častitjivega starčka, obrekuje in ovaja „Soča“ tako-le: „Pribiti je treba, kako je patrijotičen ta „črni fant“. On moli za predstojnike ter cerkveno in posvetno oblast. Spomni se najprej papeža, potem škofa, duhovnikov in svete cerkve, potem bogoslovcev in na zadnje pride na vrsto naš svetli cesar!“

Ker smo o „Sočinem“ ovaduštvo pisali že pred tedni, navesti hočemo le

še en sam citat, iz katerega se lahko razvidi, kako daleč že sega dandanes vohunstvo in ovaduštvo na Goriškem. V „Soči“ čitamo: „Rihemberški dohtar Drejč je imel v roki časnik in čital na glas svojim poslušalcem, in sicer temle klerikalnim patronom: Berbuču, Hočevanju, Lebanu, Ivančiču in Kosu. Kdor si hoče ogledati te slavne može, jih lahko gleda „vsaki dan popoldan“, kako lušno špancirajo po mestnem vrtu s politiko na jeziku“. — Toliko o denuncijantstvu, ki je najsramotonejši pojav političke razuzdanosti. (Dalje pride.)

Setev že gre v klasje, dr. Tuma — o raduj se!

Opadniki „Sloge“ so pridno in prefrigano sejali razdor in sovraštvo. Seme je tu in tam vzkalo in že se prikazuje žetev, žalostna žetev. Znale so pridige dr. Tumove proti javno delujoči duhovščini in proti učiteljem in posestnikom, ki z isto složno delujejo, in znani škandalozni spisi v Gabrščkovih „Soči“ pod zaglavjem „Tutti frutti“. Vsako sredstvo jim je dobro, da le dosežejo namen: „zdražbo proti duhovščini in somišljenikom“. Laži, obrekovanja, sramotenja in zavijanja so jim sredstva, da pobijajo in uničujejo spoštovanje ljudstva do njim neljubih oseb posebno do duhovnikov. Ni čuda, da njih pridige, poduki in spisi zmotijo tudi kako pošteno in spoštovano glavo.

Evo žalostnih izgledov:

I. Spoštovani posestnik Nace Rijavec iz Šempasa je po priliki in nepilki prišel v dotiko z „napredno“ stranko, zahajal v pisarno dr. Tume in stopil v zvezo s tiskarno Gabrščkovo. Nauki, katere je prejemal iz naprednih listov, so se ga deloma prijeli: posnemati je začel pisavo „Soče“, pri vsaki dani mu priliki govoril je sramotilno, zaničljivo proti duhovnikom, proti dr. Gregorčiču in drugim somišljenikom, zašel pa je dalje nego je mislil. Govoril je, kar ni nikdar veroval. Zarekel se je posebno proti g. vikarju v Oseku po načinu a la „Tutti frutti“. Ta pa ni maral to sramotenje tiho prenašati, kakor žal toliko drugih, ampak je sramotenje naznanil c. k. sodnji. Do obravnave sicer ni prišlo, vendar je Nace Rijavec postal žrtev „napredne“ politike. Imel je še toliko npravne moči, da je izvensodniško hotel storjeno krivico poravnati. Prosil je poravnave. Č. g. vikarj Franc Knave ni zahteval sodniške obsodbe, dovolil je izvensodniško poravnavo, pa tudi pri tej poravnavi je Rijavec žrtev „napredne“ politike; ker je osramoten pred ljudstvom in kaznovan gmotno, kar nam je sam povedal v izjavi v „Gorici“ z dne 10. avg. t. l. v kateri pove, da je prosil poravnave in jo dosegel pod pogojem, da je izjavo priobčil v listih: „Gorica“ in „Primorski List“, ter dal poravnavo preklicati pred cerkvijo v Šempasu in Oseku in plačal za cerkev M. B. na Vitovljah 100 K, pa po nasvetu dr. Tume bi bil voljan plačati še več, samo da doseže poravnavo.

Evo Vam, to je dokaz, da je imenovani spoštovani posestnik postal žrtev „napredne“ stranke.

II. Žrtev „napredne“ politike je postal tudi Just Rijavec iz Visokega. Prišel je v boj se svojim bratom. Strankarstvo je oba unelo do boja. Nasledek tega je bil, da ima Just Rijavec polhabljen nos, in da bo nosil še druge občutne nasledke.

III. Glavni zaupnik „napredne“ stranke v Šempasu je takozvani Bimbo. — On je znana oseba v okolici, torej srečna pridobitev. Dobro ga pozna Gabrščkova tiskarna. Ljub gost je tudi dr. Tumovi pisarni. Tržaški „Brivec“ pa ga je svoj čas, ko je še bival v srečnem Skednju, predstavljal širši javnosti. Zadnji čas je rad zahajal v „napredno“ odvetniško pisarno. S črnimi barvami je tam slikal, kako župnik Grča uničuje ugled županstva. Gnil je mehko srce dr. Tumovo in v njem vzbudil sočutje in željo povzdigniti ugled „velike občine“, objubil in napovedal je shod v Šempasu, (ki je pa

za sedaj izostal, zakaj?) — Srečni Bimbo je vriskal veselja; sam sebi ni verjel, da ima tako moč do srca prvega prvaka „napredne“ stranke. V tem svojem navdušenju je hotel tudi v svoji domači hiši kaj veljati, gospodariti. Tam pa še vedno gospodari njegov oče, spoštovani možak, večkratni podžupan, ki hoče, da v hiši velja 4. božja zapoved. Sin Bimbo, ki zajema nove nauke v „napredni“ stranki, je hotel tudi očetu pokazati, kaj zna glavni zaupnik „napredne“ v Šempasu, da je mračne nauke stare šole izmenil z novimi „naprednimi“ nauki. Ne več oče, temveč sin naj gospodari! Ker pa to ni šlo z lepa, — zgodilo se je nekaj, o čemer se dr. Tuma najlažje prepriča sam pri Bimbotu. Gosp. dr. Tuma, kaj pravi Vaš pravni čut k vsemu temu? (Lepši prizori sledé).

Dopisi.

Iz učiteljskih krogov. — Pričakoval sem, da bo vendar enkrat konec izzivanj, sumničenj in podtikanj od strani „naprednih“ učiteljev v „Soči“. Toda zaman, nalezli so se že toliko razdirajočega duha, da ne morejo mirovati. V 93. št. „Soče“ se je zopet oglasil tak dopisnik, ki pogreva vedno stare neslarnosti z izbruhi strasti in jeze. Postavil se mi je celo za sodnika, imenujoč me duševno ničlo; no, jaz mu povem, da sem ponosen na vspehe svoje pridnosti in hvaležen Stvaritelju za podeljene mi zmožnosti. S spričevali iz prvih svojih dijaških let, ki so mi jih podali najboljši učitelji in profesorji in s spričevali svojih predstojnikov iz službenih let lahko dokažem kolegu-dopisniku, kako podlo je njegovo sumničenje.

Kar se pa tiče spovedanja na štiri oči, že ne bo nič, ker opravljam vsem in obrekovalcem ne dajam posluha.

Vidi se, da ste pravi učenec „Soče“, ko slednjič ne morete drugače, nego da žugate z osebnostnimi napadi menda po vzorec „Tuti frutti“. Pomilujem — tako delajo b . . . Nikar pa ne mislite, da bom jaz molčal, „maslo“ je pripravljeno tudi za vaše kolovodje in mazali se bomo z blatom in gnojnicami, da bo daleč okoli „dišalo“. Če pride pri tem tudi kak nedolžen v „šmir“, naj se zahvali začetniku. Kar se tiče oseb, ki ste jih navedli kakor zdražbarje, ne bom Vam odgovarjal, kajti vsi jih poznamo kakor miroljubne gospode, ki delujejo in se žrtvujejo za mili naš narod.

Ravno tako dobro so nam znana imena onih, ki ne nehajo dražiti in izzivati ter povzročati tepež in škandalov po deželi. Vprašal bi Vas pa, kje ste se učili olike, da dajate osebami druga zasramujoča imena, kakor poredni vaški paglavci. Sramovati bi se morali, a potem še vprašate, kdo se vede kakor falot, vprašanje, na katero sem sicer že ponovno odgovoril. Le poiščite dotične „Gorice“, že najdete tam odgovor, zato pa si le obdržite vse lažnike, obrekovalce in kar imate še takih „naprednih“ „artikelnov“ za se in naslajajte se sami z njimi!

Vsakemu svoje!

Tudi imate „lepo“ lastnost stikati in vohariti po stvarih iz davne preteklosti menda edino le z „dobrim“ namenom ovajati. Ali je kaj resnice na Vašej trditvi glede dopisa v O. listu, ne bi mogel povedati, tudi ako bi šlo za prisego. Toliko pa vem, da napadal nisem nikoli, grajati pa nepostavnosti je dolžnost časopisja v prid obče blaginje. Ako bi se bila zgodila kateremu gospodu res kaka krivica, bi se bil dotičnik gotovo sam oglasil, a poštenjak ne maši resnici ušes.

Skraina podlost lažnjivega poštenjakoviča kaže se pa v tem, da mi podtika nekaj, česar nisem nikoli v svojem dopisu trdil, samo da ima povod psovati. Kedaj in koga sem n. pr. jaz ovadil, da poučuje brezversko?

Dalje nam ponavlja vedno isto staro pesem, da hoče živeti s takimi in takimi duhovniki v miru, kar pa je, kakor sem

že zadnjič dokazal, izključeno. Starih izvajanj ne bom ponavljal, le toliko zopet omenjam, da djanja kažejo nasprotno in ako bi res to bilo, kar trdi dopisnik, ni bilo treba začeti boja proti nam, ki hočemo skupno delovati s čast. duhovščino. Na zadnje je prešel dopisnik tudi na trditve, da sem v svojem službenem kraju skrajno nepriljubljen; žalostno, da sega po takem b.... orožju, ki pa ne kaže drugega nego dopisnika praznih možganov, a meni služi le v čast. Ali ne veste, da ravno to je prokletstvo našega stanu, da čim bolj je učitelj natančen in vesten v izpolnjevanju svojih dolžnosti in postavnih določb, tim manj je priljubljen pri nemarnih, nevednih in upornih ljudeh, ki vedno in povsod iščejo dlako v jajcu, da bi se maščevali. Sicer pa Te lahko zagotovim, Ti, „ljubeznjivi“ kolega, da od mero-dajnih in razumnih občanarjev dobim lahko vsikdar najboljšo spričevalo o svojem delovanju, kateremu ne bo mogel ugovarjati tudi moj največji nasprotnik v občini. In povem Ti tudi, da vse malenkostne nevednosti in nepriljubljenosti, za katero veš Ti, sem si pridobil edino le z vestnim in natančnim delovanjem, od katerega se ne dam odvrniti po nikakih zunanjih uplivih — tako se glasi naša prisega! Jaz lahko vsikdar stopim pred svoje občanarje in pred svoje predstojnike s pozivom: kdo mi more kaj očitati? Ako imam kako slabost kakor vsak človek, ne bom je tajil.

Nič lažjega pa ni učitelju, nego pridobiti si naklonjenost in še kak darček od svojih občanarjev. Spregledati vse, molčati k vsemu in tako slepariti javnost, kar je, žal, dandanes zelo v navadi. —

Kdor pa je vesten, zlasti učitelj, ima z nezavednim ljudstvom same sitnosti in nevednosti. Marsikatero grenko mora požreti in večkrat celo pri sodišču iskati pomoči proti upornim surovežem. Vsakemu vestnemu učitelju so predobro znane te razmere, zato je tim bolj obsojati „Sočinega“ dopisnika glede navedene trditve. Najbrž je njemu več priljubljenost pri brezvestnih stariših, nego dolžnost nasproti mladini. Pač v vsem enak „napredek“.

H koncu je objubil dopisnik, da ne bo več odgovarjal, kar bi se moralo glasiti, da ne bo več izzival, kajti vseh teh dopisov najbrž ni bilo v „Gorici“, ako jih ni bil on izzval, naša dolžnost je bila njegova sumničenja in podtikanja zavračati zaradi občinstva.

Politični pregled.

Notranji položaj.

Miru, ki je nekaj časa trajal v avstrijski notranji politiki, se bliža konec. To nam dokazujejo potovanja raznih naših ministrov v Išel, kjer prebiva zdaj naš cesar. Tako je bil ministerski predsednik dr. Koerber te dni pri cesarju v avdijenci, ki je trajala nad dve uri. Isti dan je bil pri cesarju tudi skupni finančni minister Kallay. Obadva sta bila gosta cesarjeva ter se udeležila družinskega obeda. Bil je pa v Išlu tudi ogerski ministerski predsednik Szell, kakor tudi češki minister Rezek. O poslednjem se mnogo govori, da hoče demisionirati, ako ne bi vlada vstregla nekaterim zahtevam Čehov. Sploh so pa vsa ta ministerska potovanja v Išel v zvezi s prihodnjim državnozbornim zasedanjem, ki bode imelo svoj pričetek najbrže v mesecu oktobru. Ministri predlagajo najbrže vladarju program o delovanju državnega zbora, katerega naj bi vladar konečno potrdil. O kakih pogajanjih med vlado in raznimi strankami ni še po listih govora, najbrže se pa prično ta pogajanja, ko cesar potrdi zgorej omejen program o delovanju. Do nekkih sprememb pa gotovo pride v prihodnjem državnem zboru, če ne drugega, bode moral isti izvoliti si novega prvega podpredsednika, kajti dr. Pradeja so Vse-nemci tako razjezili, da je sklenil odložiti čast prvega podpredsednika in vstraja pri tem svojem sklepu četudi so mu izrekli nemški ljudski stranki pripadajoči poslanci, ki so se zbrali te dni v Brucku, svoje zaupanje. V zadnjem času so prinesli nekateri listi vest, da se češki deželni zbor v sedanjih svojih sestavi več ne snide, marveč da se razpusti. Ta vest se pa zdaj od raznih strani popolnoma zanika.

Vinska klavzula.

Časopisi poročajo, da je italijanska vlada namenila, da se še pred pričetkom pogajanj s sosednjimi državami glede novih trgovinskih pogodb kot nekaj predpogoj spravi v razgovor zadeva o carini na italijanska vina. V prvi vrsti se to tiče Avstro-Ogerske, ki je bila dosedaj najboljša molzna krava italijanskim vinotrzcem in na katero bi hoteli italijanski krogi uplivati v tem smislu, da bi se udala in z nova omogočila usodno vinsko klavzulo. Resnica pa je le, da si želi Italija mnogo prej trg. zveze z Avstrijo nego pa obratno.

Shod Dolenje-avstrijskih mlinarjev in posestnikov mlinov.

Te dni se je vršil na Dunaju shod niževavstrijskih mlinarjev in posestnikov mlinov. Tega shoda so se udeležili tudi zastopniki raznih ministerstev. Sprejele so se na tem shodu resolucije in sicer: 1. da se odpravi določba, vsled katere je carine prosto ono žito, ki se iz inozemstva uvaža v našo državo z namenom, da se v naših mlinih zmleje in se iz istega dobljena moka potem zopet izvaža; 2. da se prepove borzna igra s poljedelskimi pridelki, posebno z žitom in 3. resolucijo, s katero se protestuje proti temu, da so ogerski mlini, nahajajoči se v Nižji Avstriji, prosti davka.

Novi naslov angleškega kralja Edvarda VII.

Angleška zbornica poslancev je sklenila s 133 proti 53 glasovi, da ima nositi kralj Edvard VII. ta-le naslov: „Edvard, po božji milosti kralj Velike Britanije in Irske ter prekomorskih angleških posestev in vseh podložnih, zaščitnik vere, cesar Indije“. V gosposki zbornici je nekdo predlagal, naj bi se Edvard VII. imenoval kraljem prekoce-anskih Angležev, a ta predlog je padel, ker so nekateri menili, da bi se pod takim naslovom umevali le podaniki angležke narodnosti, dočim se nahaja v angleških prekomorskih posestvih tudi mnogo prebivalcev drugih narodnosti kakor n. pr. v Kanadi, kjer je velika večina prebivalcev Francozov.

Kitajske razmere.

Mirovna pogodba mej Kitajsko in drugimi državami bi se bila imela že minuli teden podpisati, a od strani Kitajske same obstoje še vedno neke zapreke. Mej drugimi gre za to, ali naj se odpre plovba po reki Koang do Šangaja, po kateri naj bi bila odprta v Šangaj pot tudi trgovini vnanjih držav. — Časopisi poročajo tudi, da je v Manžuriji velika povodenj, ki je razdrila veliko mostov in poškodovala tudi železnico.

Vojna v južni Afriki.

O vojni v južni Afriki ni posebnega poročati razun tega, da se Buri bojujejo zoper Angleže po svoji stari taktiki, ki provzroča sovražniku neprestanih izgub in neprijetnosti. Toda najvažnejše, kar se je tam zgodilo, je to, da je vrhovni poveljnik angleških čet lord Kitchener izdal neki razglas ali proklamacijo, vspeh katere naj bi bil hitri zaključek vojne. V tej proklamaciji zahteva, da se imajo vsi poveljniki burskih čet udati do 15. septembra t. l. sicer da bodo za vedno izgnani iz južne Afrike. Stroške za vzdrževanje svojih rodbin in onih, ki bi se udali, morali bodo nositi sami in jamčiti zato z vsem svojim premoženjem. Viri govore, da so se Buri tej proklamaciji ravno tako smejali kakor že raznim podobnim generala Robertsa, kajti Oranje in Transvaal smatrajo še vedno za svojo pravno posest, ne pa za last uzurpatorja angleškega kralja.

Domače in razne novice.

Rojstni dan cesarjev. — Jutri praznujejo vsi avstrijski narodi 71. rojstni dan svojega premilega in tako trdo skušanega vladarja cesarja Franca Jožefa I., ki vživa med vseni vladarji sveta najvišje spoštovanje zaradi svojega modrega vladanja in o katerem smo vsi prepričani, da posvečuje vse svoje moči jedino le blagru svojih narodov. Vsakega pravega Avstrijca mora veseliti, ko čuje, da je naš cesar vkljub vsem usodnim udarcem še jako čil na duši in na telesu, kar nam daje dobro jamstvo, da ga nam Bog ohrani še mnoga leta, v katerih naj bi se izpolnila njegova najtoplejša želja, da se zdaj besneči narodni prepiri poležejo ter da bodo vsi avstr. narodi po njegovem geslu viribus unitis mirno delovali za svojo srečo in za razcvet skupne domovine Avstrije. Bog živi in ohrani našega premilega vladarja Franca Jožefa I. še mnogo, mnogo let! —

Nj. Emin. kardinal bo k tej priliki jutri ob 10. uri daroval pontifikalno sv. mašo z zahvalno pesmijo ob mnogoštevilni asistenci, katere se bodo udeležili predstojniki vojaških in civilnih oblastij.

Osebnost. — Gosp. dr. Andr. Lisjak je odpotoval, ter se vrne zopet v Gorico dne 7. septembra.

Premeščenje. — Gospod davčni oficijal g. Fran K a v s premeščen je iz Pulja v Gorico.

Za „Šolski Dom“ došlo upravnistvu „Gorice“: S. K... ar pod geslom: „Živio „Goriški“ pesnik! Vivant sequentes!“ 10 K. — Preč. g. Karol Čigon vikar na Vojšćici K 5. — Hvala!

Popravek. — V pesmici „Vaš duh se je obsenčil“ priobčeni v 63. št. našega lista, se je urinila pomota. Ondi se ima glasiti mesto (12. vrsta) „Nestete pohlep-nih Perzijancev čete“ — Nestete čete — Pohlepni Perzijancev; v 14. vrsti pa mesto „Le mala četa je Perzijancu“: Le mala četa je Perzijancev. —

Skušnje v zavodu gluho-nemih v Gorici. — V torek predpoludne je bila v zavodu gluho-nemih javna skušnja. Navzočih je bilo pri tej skušnji lepo število gospodov in gospá. Navzoča sta bila tudi Nj. Eminenca kardinal in nadškof ter deželni glavar dr. Pajer. Učitelji in učiteljice na tem zavodu so dosegli, kakor je dokazala skušnja, zares nepričakovano lepe uspehe, kar je Nj. Em. kardinal v svojem ogovoru tudi konstatiral ter pohvalil trud in požrtvalnost ter ljubeznjivost, s katerimi odgojujejo ta nesrečna bitja, katerim je odvzet dar jezika in sluha ter jih dovajajo do tega, da jim kolikor mogoče udobnejše pripravijo življenje v človeški družbi. Ti gospodje in gospodične so: ravnatelj gosp. Lenardiž in jako spreten učitelj gospod Rudež, ter gospodične: Moze-tič, Somariva, Berlot, Mateve in Stepančič.

Vseh gojencev in gojenk skupaj je bilo 74 in sicer 38 v slovenskem in 36 v italijanskem oddelku, po spolu je bilo 41 dečkov in 33 deklic. Obdarjenih je bilo 11, pohvaljenih pa 14.

Farovžka skledoliznika? — Ne verjamem, da nista bilakadaj tudi Gabršček ali Tuma v prejšnjih časih v kakem farovžu gostoljubno sprejeta. To bi lahko skoraj z gotovostjo trdil, vendar bi bilo dobro, da bi kdo to potrdil.

V tem slučaju bi tikal tudi njima najnovejši duševni proizvod „Sočinih“ urednikov: farovžka skledoliznika. Lepo bi pač to ne bilo od ponižnih slug nasproti tako mogočnima gospodoma gospodarjema. Ej, nizko se valjaš, „napredno“ glasilu!

Cerkveni rop. — V torek popo-ludne med 12. in 1. uro, ko je frančiškanska družina samostana na Kostonjevi pri Gorici obedovala, izvršil je neki predrzen zlikovec jako znaten cerkveni rop. Iz skrinjice nahajajoče se v sakristiji, v kateri se hrani denar, ki ga plačujejo pobožni za prošnje in sv. maše, pobral je kakih 20 K denara. S podobne Matere Božje, ki se nahaja v desnem kotu cerkve in sicer v steklenem omaru, pograbil je skoraj vso zlatenino, obstoječo iz zlatih ovratnih verig, zapestnice itd., v približni vrednosti 1000 K. Obiskovalci cerkve na Kostonjevi se spominjajo, da so videli nekega človeka, ki si je v predpoludanskih urah ogledoval cerkev in ki se jim je zdel tudi nekako sumljiv. Ta človek se je, tako se sumi, skril v kakem kotu v cerkvi ter izvršil ta grd zločin. V četrtek je policija kot sumljivega aretirala nekega človeka v mesniški ulici. Pred poldrugim letom se je v tej cerkvi ravno ob enaki uri izvršila tatvina. Takrat pa je bil okraden le denar iz skrinjice v sakristiji, zlikovca pa so kmalu imeli v pesteh in tudi rešili še precejšno svoto vkradenega denara.

Aretirani cigani. — Včeraj predpoludne so prijeli in odvedli v zapor kakih 22—24 ciganov, možkih, žensk in otrok. — V goriški okolici namreč je zmanjkalo v zadnjih dneh več rečij, tako n. pr. v Št. Petru nekaj ur in zlatenine, v Št. Andrežu več kokošij itd. Ker so se zadnji čas po teh vaseh in tam okrog klatili cigani, je najbrže padel sum nanje, da so v zvezi s temi tatvinami. Sploh so cigani velika nadloga posebno na kmetih in uprav v sedanjem času, ko začne zoreti grozdje in sadje vsake vrste. Kdaj se najde vendar kak postavljeni način, da se reši naše ljudstvo te ciganske nadloge!

Tehnična ekspozitura za novo železnico od Gorice do Podbrda, ki bode izdelovala podrobne načrte ter nadzorovala gradbo te proge, vzela je v najem Boeckmannovo palačo, t. j. poslopje, ki je bilo kupljeno v ta namen, da se v njem nastani sčasoma malo semenišče.

Iz Ročinja nam pišejo dne 13. t. m.: Velika elementarna nezgoda je zadela včeraj našo občino. Debela toča je uničila vse, kar je rastle na polju. Sadni pridelek je ves pokončan, grozdje je vse

po fleh, ajda je kakor požeta. Škoda je naravnost velikanska, ljudstvo je kar zbegano. Prosimo pristojne činitele, da ukrenejo potrebne korake, da se opomore trpečemu prebivalstvu.

Strela udarila in užgala. — Iz Komna nam pišejo: V ponedeljek 12. t. m. je udarila strela v hišo Franca Kovačiča, krčmarja v Komnu, po domače „pod placom“. Vkljub temu pa, da je dež močno lil, se je bilo bati najhujšega. Ljudstvo je prihitelo od vseh strani na pomoč in prišla je tudi žendarmerija. Nesreča je hotela, da je strela udarila v senik, kjer je bilo spravljenega precej sena, ki se je hitro vnel. V malo minutah je bilo podstrešje senika v plamenu in začelo je goreti tudi na hiši. Pogorel je hlev in od hiše kuhinja in več sob. Škode je okoli 2000 gld. Lastnik je bil zavarovan pri banki „Slaviji“. Slučajno ni bilo druge nesreče, ker je bila živina na paši, ljudje pa so delali na vso moč, da so ogenj omejili samo na poslopje, v katero je treščilo.

Na Volčjemgradu pri Komnu bo imelo bralno društvo „Domovina“ v nedeljo dne 18. avgusta ob 4. uri pop. svoj letni redni občni zbor z nastopnim dnevnim redom: 1. tajnikovo poročilo; 2. blagajnikovo poročilo; 3. volitev novega odbora; 4. slučajnosti. Ako ob 4. uri ne pride zadostno število članov, vršil se bode občni zbor pri vsakem številu udov ob 6. uri.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Dornbergu priredi v nedeljo 18. t. m. ob 5 uri pop. veselico s tem le vspešdom: 1. Ob 3. uri pop. ogledovadnje železniške proge in predora. — II. Vspored veselice: 1. Pozdrav prvomestnice. 2. C. pl. Farkaš „Sokolska koračnica“, udarja domači tamburaški zbor. 3. Deklamacija. 4. A. Plohberger „Tout à vous“. con. rev. za štiri citre s spremljevanjem goslij. 5. Iv. pl. Bajc „Poputnica Hrvatskega doma“ poje moški zbor. 6. V. Parma „Venček slovanskih napevov“ svira domači orkester. 7. F. H. Sattner „Na planine“ poje moški zbor. 8. C. pl. Farkaš „V boj“. udarja domači tamburaški zbor. 9. „To sem bil jaz!“ veseloigra v enem dejanju. 10. C. M. Ziehrer „Wiener Bürger“ svira domači orkester. Po veselici prosta zabava.

Prav uljudno se vabi p. n. občinstvo k tej slavnosti, s katero je združeno ogledovanje gradnje vipavske železnice, ki je uprav v Dornbergu najraznoličnejše, in najzanimivejše, ter za naše okoličane popolna novost. — Prijateljem trtoreje, bodo na uslugo voditelji, koji jim razkažejo nasade ameriških trt v suho in zeleno cepljenih. — Toraj v nedeljo vse v Dornberg, kjer se Vam nudi toliko užitka! — Veselica se vrši ob vsakem vremenu.

Okradena je bila neka ženska na tukajšnjem sadnem trgu. Hotela si je nakupiti nekaj sadja. Ko pa je sadje zbiral, položila je na stran ruto, v katerih je bilo zavitih 8 K. Ko si je nabrala sadje in je hotela plačati, ozrla se je po ruti, a ni je bilo več. Torej ko kupujete sadje, ne devajte v robce zavitega denarja na stran, marveč tiščite ga trdo v roki!

Štrajk v Nabrežini. — Lastniki kamnolomov so sklenili, da odslovijo vse delavce ter da zapro svoje kamnolome, to pa zaradi tega, ker se niso mogli udati zahtevam delavcev. Poleg delavcev trpela bi največ tudi občina Nabrežina, ako bi lastniki kamnolomov ostali pri tem svojem sklepu in bi ne prišlo med njimi in delavci v kratkem času do kake poravnave.

Rudniski superfosfat. — Naročbe na to umetno gnojilo se prevzame pri našem c. kr. kmetijskem društvu do 15. septembra t. l. Cena je za jeden celi vagon (10.000 q) 520 kron; manjše množine po 5-60 kron kvintal.

Zdravje tržaškega škofa. — Po zadnjih poročilih, ki dohajajo iz Rogatca, je tržaški škof prestal krizo in je torej iz vsake nevarnosti.

Stari petaki in petdesetaki. — Izšla je naredba finančnega ministerstva, ki določuje, da ostanejo stari petaki in petdesetaki v privatnem prometu le še do februarja 1903, državne blagajne pa jih bodo sprejemale v plačilo do 31. avg. 1903. Do konca leta 1907 pa se bodo menjavali le še pri avstro-ogerski banki. Nov papirnat denar po 10 K pa izide do 2. septembra t. l.

XV. glavna skupščina družbe sv. Cirila in Metoda v Mariboru. — Kakor smo na kratko poročali v predzadnji številki svojega lista, vršila se je v četrtek 8. t. m. XV. glavna skupščina družbe sv. Cirila in Metoda v Mariboru na jako veličasten način. Skupščinarjev je iz raznih krajev došlo okoli 300, a udeležnikov te lepe narodne svečanosti je

bilo okolo 1800. — Pred „Narodnim Domom“ je v imenu mariborske može in ženske podružnice pozdravil skupščinarje dr. Glaser. Z oken „Narodnega Doma“ so posipale na zborovalce nežne roke duhteče cvetje. V imenu mariborskih Slovencev je pozdravil zborovalce dr. Medved, v imenu mariborske „Čitalnice“ pa dr. Fürbas. Gospica Marinova pa je pozdravila zborovalce v vezani besedi, katere je zložil dr. Medved ter podala podpredsedniku družbe krasen šopek cvetja. Ob tem prizoru je zavladalo ginjaivo navdušenje med zborovalci. Za tem se je pričelo zborovanje v prostorih „Narodnega Doma“, katero je otvoril družbin predsednik msgr. Tomo Zupan, z govorom, v katerem je povdarjal načelo družbe sv. Cirila in Metoda in potrebe obmejnih Slovencev.

Temu so sledila poročila tajnika Žlogarja in blagajnika prof. M. Petelina, iz katerih smo nekatere glavne točke prijaviili že zadnjič. Danes popolnujemo to poročilo sledeče:

Tajnik je naglašal najprej zasluge škofa Slomška za slovensko šolo in omenjal ustanovitve družbe sv. Cirila in Metoda v njegovem duhu. Narodno žensko je glavna opora družbi. Vodstvo je razposlalo v zadnji dobi okoli 1314 raznovrstnih listin. Družba šteje zdaj 78 mešanih, 30 moških in 36 ženskih podružnic s približno 10.000 člani, snujejo se pa še štiri nove podružnice. Poročilo omenja da bi bilo zlasti ob periferiji potrebno več podružnic, ker je tu nevarnost potujčevanja naše mladino razmeroma večja.

V preteklem letu je družba napredovala za pet podružnic. Število družbinih pokroviteljev bode kmalu naraslo na 300. Podružnice so prirejele tudi shode, predavanja in zabave.

Družba ima oziroma podpira sledeče šolske zavode:

1. Zabavišče ali otroški vrtec v Celju, 64 otrok, vodijo šolske sestre;
2. Zabavišče v Mariboru 54 otrok, vodstvo šolskih sester;
3. Enorazredna dekliška šola na Muti s 36 deklicami, vodstvo šol. sester;
4. Narodna šola v Št. Rupertu pri Velikovcu (tirazrednica) 164 otrok, (šolske sestre).
- 5.—17. Šolstvo v Gorici in sicer:
 - a) zabavišče v Podgori, 71 otrok,
 - b) drugo zabavišče v Podgori, 41 otrok,
 - c) zabavišče v Pevmi, 56 otrok, zavodi „Šolskega Doma“,
 - d) otroški vrtec v ulici sv. Klare, 76 otrok,
 - e) otr. vrtec v ulici Cipressa, 63 otrok,
 - f) „ „ „ pod Kostanjevico, 58 otrok,
 - g) zasebna ljudska šola v Križnih ulicah s podružnico v Cipressi, skupaj 10 razredov, 582 otrok,
 - h) Dekliški pripravljavni tečaj za žensko izobraževališče v „Šolskem Domu“ v Križnih ulicah, 53 učenk,
 - i) Deški priprav. tečaj za srednje šole v „Šolskem Domu“, 35 učencev,
 - j) Dekliška obrtno nadaljevalna šola, 38 učenk,
 - k) strokovna dekliška šola za umetno vezenje in belo šivanje, 23 učenk,
 - l) strokovna dekliška šola za krojenje in šivanje vrhne obleke, 40 učenk,
 - m) deška obrtno nadaljevalna šola, 110 učencev, skupaj v „Šolskem Domu“ 1076 učencev in učenk in 25 učiteljskih moči.

Na tržaškem ima družba oziroma podpira 7 učnih zavodov in sicer:

- a) otroški vrtec na Greti, 54 otrok,
- b) „ „ „ v Rojanu, 74 otrok,
- c) deška 4razrednica pri sv. Jakobu v Trstu, 275 otrok,
- d) dekliška 4razrednica, 260 deklic,
- e) priv. otr. vrtec pri sv. Ivanu, 50 otrok,
- f) „ „ „ v Škedenju, 50 otrok,
- g) „ „ „ v Rocolu, 64 otrok.

Pa tudi na Kranjskem je že morala družba priskočiti na pomoč in sicer se je moral ustanoviti otroški vrtec v Trziču na Gorenjskem, ki šteje 52 otrok.

Za vse te zavode je imela družba v minulem letu stroškov K 35.243.79. Za šolstvo na Goriškem je potrošila družba 3578.— K, dočim znašajo stroški samo za vzdrževanje zavodov „Šolskega Doma“ 20.000 Kron.

Posebni vir dohodkov za družbo so ustanovili nekateri trgovci s tem, da so zalagali razne potrebščine, vsled tega imamo v korist družbe sv. Cirila in Metoda vžgalice, kavo, svinčnike, platno, milo, cilindre svetilk, voščilo, razglednice in cigaretno ovitke, kar je neslo član 2450 K.

Družba šteje 25 zavodov s 2500 dušami.

Po skupščini se je vršila volitev odbora, o kateri smo poročali že predzadnjič. Stari odbor ostane. Na to je bil banket, na katerem so navdušeno govorili o visokem pomenu te naše šolske družbe razni govorniki in katerih govore

je spremljala želja navzočih, da bi ta prekornostna družba še nadalje uspevala na delu za boljšo bodočnost našega naroda.

Narodno gospodarstvo.

Zakon o obligatorični reviziji pridobitnih in gospodarskih zadrug (posojilnic in hranilnic itd.)

(Dolge.)

K posameznim točkam le-te postavbe bilo bi pripomniti še to-le:

§ 1. Posebna določba, da je treba pri reviziji tudi preiskovati, ali so se držale postavne ali statutarne določbe, naj nikakor ne izključuje, da bi revizor pregledal tudi te zadrugne principe, ki sicer niso kodificirani, vendar pa se ravna po njih v praksi, in preiskal, da-li je uprava zadrug odgovarjala namenom in principom.

§ 2. Po premenah na referentovem načrtu postavbe naj se izrazi, da ima zveza, odgovarjajoča zahtevam te postavbe, da torej ne more biti odvisna od oblastva, ali se naj ta pravica podeli ali ne.

Ozirati bi se moralo tem bolj na ta koncem stavljeni predlog, ker potrebuje tvoritev zveze že sama oblastvenega odobrenja, oziroma registriranja, kakor se pač tvori zveze, ali po društvenem zakonu ali zadrugnem.

§ 3. Ako se tudi zdi z ozirom na velike stroške pri proizvodbi revizije, da bi bilo najbolj želeli velikih zvez, vendar se je morala izreči z ozirom na resnične odnose, tudi dopustitev manjših zvez, za katere bodo tvorile vez navadno iste gospodarske naloge in isti jezik.

Ali je zvezi vkljub malemu številu v njej združenih zadrug (društev) možno, izpolnjevati dolžnost revizije, mora se preiskati pri uradnem potrjenju njenih pravil.

§ 5. Odvzetje pravice postaviti revizorja na podlagi slučaja, omenjenega v opombi k 3. točki, leži v interesu stvari in tvori potreben korelat k pravnemu pripoznanju, omenjenemu v točki 2.

§ 7. Po sporočilu o proizvedeni reviziji pri oblastvu, omenjenemu v točki 2., odstavku 2., naj se temu omogoči kontrolirati, ali kaka zveza odgovarja naloženi ji dolžnosti revizije.

Preizkušnja revizijskega poročila po zvezinem predstvedstvu, o kateri se govori v drugem odstavku točke 7., naj zagotovi zapovedano objektivnost poročila.

Da se doseže zaželeni uspeh revizije, zdelo se je potrebno, v prvi vrsti zato skrbeti, da sporočilo revizorjevo o onih zadrugah in društvih, ki imajo nadzorno svetovalstvo, pride pred oči temu svetovalstvu. Zadnja odločba tega, kar se ima zgoditi v smislu revizijskega poročila, izročena je obnem zboru vseh drušvenikov, kot popolnoma avtonomni, zadnji instanci.

§ 9. Ker se zdi, da ni izključen slučaj, da ostanejo vsi opomini in pouki revizorjevi brez uspeha in se razbijejo ob nasprotovanju nekorektno ravnanja načelstva, morala se je ustvariti možnost, v skrajnem slučaju prisiliti odpravo protipostavnih in protipravnih dogodkov.

Določilo se je torej, naj se v takih slučajih predloži revizijsko poročilo oblastvu, določenim pod točko 2., odst. 2.

Brez te določbe manjka posebno trgovskim sodiščem možnost po sedanjem stanju zakonodajstva, postopati proti vpisanim zadrugam. (Dolge pride).

Išče se

opravnike

(agente)

za deželo popolnoma zmožne slovenskega in italijanskega jezika s plačo in provizijo.

Ponudbe naj se določijo upravništvu našega lista pod št. 515.

Iščem

gostilničarja

in

učenca za trgovino.

Trgovina je z mešanim blagom.

A. Casagrande
v Ajdovščini.

Tiskovine za prošnje v dosego brezobrestnih posojil vinogradnikom

ima v zalogi

„Narodna tiskarna.“

Glasovir

v dobrem stanu se odda za 140 K.

Kje, pove uredništvo.

Jakob Miklus,

trgovec z lesom in opeko, zaloga pohištva, rakev (trug), vinskih posod, stiskalnice za vino in sadje vsake velikosti, kakor tudi kratkočasnih iger slovenskih „Marijanic“ t. j. ličnih in trpežnih miz iz trdega lesu, ki imajo znotraj tro- ali štiridelno kegljišče z vrtenci in kegljavnično blagajno po najnovejši sestavi, za krčmarje, zasebnike itd.

v Pevmi,

za Soškim mostom, p. Gorica, priporoča p. n. občinstvu svojo bogato zalogo, zagotavlja najhitrejšo postrežbo in jako nizke cene.

Harmonij

s 5 oktavami v dobrem stanu se odda za 500 kron. Kje, pove uredništvo.

Ivan Bednařik

priporoča svojo

knjigoveznico

v Gorici

ulica Vetturini št. 3.

Ravnokar je izšla v „Narodni Tiskarni“ knjižica:

TRI IGRE

za žensko mladino.

Prosto poslovenil

E. Klavžar.

Knjižica se dobiva v „Narodni Tiskarni“ v Gorici, ulica Vetturini 9, in pri knjigotržcu Pallichu v Gorici na Travniku mehko vezana po 40 vin. po pošti 3 vin več.

Naznanilo.

Ker se me išče še vedno na Travniku št. 11, kjer sem delal prej in je sedaj tam fotograf Marega, javljam s tem slavnemu občinstvu, da se nahaja moj novi atelijé že dve leti v

Gosposki ulici

št. 7 II. nadstr. v hiši „Gor. ljud. posojilnice“, kjer je tudi „Krojaška zadruga“. Atelijé je v vsakem oziru najmodernejši, najlepši, največji v Gorici, ter urejen velikomestno.

Priporočaje se tudi v bodoče naklonosti slavnega občinstva, bilježim se z odličnim spoštovanjem

Ant. Jerkič,

odlikovani fotografski zavod
v Gorici, Gosposka ulica 7.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8

priporoča

pristna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furlanskih,

briskih, dal-
matinskih in
isterskih vi-
nogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Knjiga „Naši narodni gresi“ se dobiva v „Narodni tiskarni“ v Gorici in pri knjigotržcu g. Likarju. V nobeni slovenski hiši ne bi smela manjkati ta knjiga, iz katere se moramo učiti, kako živeti res slovenski in kako se ogibati narodnih grehov. Baš sedanje volitve po obmejnih slovenskih pokrajinah so zopet pokazale, kako potrebni smo še narodnega pouka. Zatorej Slovenci, ne izogibajte se tej prekornosti knjigi in naročite si jo! Cena knjigi je 50 vinarjev po pošti 5 vin. več.

Franc Melink,

zidarski mojster v Višnjeviku št. 67, prevzema vsa zidarska dela po najnižji ceni. — Naročena dela se lično izvršujejo.

Blag. gosp.
Gabrijel Piccoli,
dvorni založnik Nj. Sve-
tosti papeža Leona XIII.
v Ljubljani.

Podpisanec si usoja
naznaniti Vašemu Bla-
gorodju, da je doposlana
tinktura za želodec ra-
bila z dobrim vspehom
pri želodčnem ter čre-
vesnem kataru kakor tudi v boleznih na jetrah
in obistih.

Gradec, dne 2. februarja 1897.

Bolnišnica usmiljenih bratov

Provincijal:

F. Emanuel Leitner, višji zdravnik.

Blag. gosp.

Gabrijel Piccoli,
Ljubljana.

Že mnogo časa svetujem vsem, kateri
trpijo na bolečinah v želodcu in nerednostih
v črevesih, da uporabljajo Vašo izvrstno žel-
odčno tinkturo, kojo sem jaz sam uporabljal
s prav izvrstnim vspehom. Z odl. spoštovanjem
Mojman (Istra), 6. oktobra 1900.

Don Peter Franceschini,
župnik.

Anton Kuštrin

v Gosposki ulici h. štev. 25,
(v lastni hiši)

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo: Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Portorico i. dr. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu, istersko in dalmatinsko. Petrolej v zaboji. Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3, 4, 5. Več vrst riža. Miljsveče prve in druge vrste, namreč po 1/2 kila in od 1 funta. Testenine iz tvornice Žnidarskič & Valenčič v Il. Bistrici. Zveplenke družbe sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevga mlina v Kranju in z Jochmann-ovega v Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

Po pošti se razpošilja v zabojčkih najmanje po 5 Kg. na vse kraje.

„Narodna Tiskarna“ v Gorici
ulica Vetturini 9.

Ilijada.

Povest slov. mladini.

Prosto po Homerju
priporoča

ANDREJ KRAGELJ.

S tolačem važnejših osebnih imen ter obsega 273 strani.

CENA:

1 K 40 vin., po pošti 20 vin. več.
Vezana v platno 2 kroni, ozi-
roma 2 kroni 20 vin.

Dobiva se v „Narodni Tiskarni“ v Gorici, pri knjigotržcu Pallichu v Gorici na Travniku, pri Schwennerju v Ljubljani in Florijanu v Kranju.

„Krojaška zadruga“,

vpisana zadruga z omejeno zavezo
v Gorici,

Gosposka ulica hiš. štev. 7.

VELIKA ZALOGA

vsakovrstnega manufakturnega blaga za ženske in moške obleke, za vsak stan in vsak letni čas v največji izberi, kakor: sukno, platno, prtenino, Chiffon, oksfort, srovico, vsakovrstne preproge, zavese, namizne prte; nadalje vsakovrstno perilo, srajce. Jäger itd. itd.

Vse po najnižjih cenah.

Cene so stalne brez pogajanja.